

Købstæder. Nu er Forholdet jo saaledes derovre, at vi have en Mængde Købstæder med en forholdsvis stor Befolkning. Efter sidste Folketælling er der 18,251 Indbyggere i Købstæderne mod 22,633 paa Landet. Det vil altsaa sige, at forholdsvis have vore bornholmske Købstæder kun et meget ringe Opland. Det har selvfølgelig altsaa været en Fordel for dem, at de kun have halv Beskatning til Staten mod de øvrige Købstæder i Danmark. Men naar man nu gaar over til at stryge alle de gamle, saakaldte Grundskatter: Gammel-skatten, Land- og Ligningsskatten og ligeledes for Købstædernes Vedkommende Bygningsafgiften, og vi saa for Bornholms Vedkommende faa de fulde Skatter at svare i Lighed med det øvrige Land, er det en Selvfølge, at saa vil det for Købstædernes Vedkommende vise sig, at de ny Skatter falde forholdsvis tungere paa Bornholm end i de øvrige Købstæder i Landet.

Saa fik vi jo ganske vist et Ændringsforslag i Aaret 1897 om, at Smørskatterne paa Bornholm skulde fikseres til 70 Ø. Men da Landstinget for 2 Aar siden behandlede Skattelovene paa den Maade, at det indførte det Princip, at man strøg alle de gamle Grundskatter og paalignede en ny, Ejendomsskylden, i Stedet, saa indsatte man i Landstinget den Bestemmelse, at for Bornholms Vedkommende skulde Ejendomsskylden kun opkræves med $\frac{2}{3}$ af det almindelige Beløb, og saaledes har det jo ogsaa været foreslaaet af den højtærede Finansminister, ogsaa i denne Samling.

For de 8 Sognes og Ærøskommene, hvor der ligeledes fra Rigsdagsmændene for disse Kredse blev protesteret imod, at de skulde beholde en stor Del af deres gamle Grundskatter, blev der jo paa den højtærede Finansministers Foranledning i Skattedirektoratet udarbejdet en Oversigt over Oprindelsen til deres Skatter, og paa Grundlag heraf ville nu disse Egne ved det her foreliggende Forslag om Jordebogsafgifterne faa største Delen af disse Grundskatter afskaffet. For Bornholms Vedkommende have vi jo ogsaa paa den højtærede Finansministers Foranledning, hvad jeg er meget taknemmelig for, faaet en Indberetning om Jordebogsafgifterne paa Bornholm af 17de Marts 1902. Af denne Indberetning, hvori Skattedirektoratet paa det nøjeste har gennemgaaet alle de gamle Jordebøger for at kunne konstatere, om Oprindelsen har været, som Administrationen tidligere mente, en Slags Arvefæsteafgifter, eller om det

egentlig var rene og skære gamle Kongeskatte, glæder det mig at se, at man er kommen til det samme Resultat, som jeg hidtil har hævdet i dette Ting, at de bornholmske Selvejergaarde fra Arilds Tid have været Selvejergaarde, ere gaaede i Arv fra Fader til Søn, til den yngste Søn eller den ældste Datter, efter vor ejendommelige gamle Arvegangslov, eller ere solgte paa anden Maade, og at de, saavidt man kan skønne, aldrig have tilhørt hverken Konger eller Bisper, og at de følgelig heller aldrig ere blevne afhændede af disse, saaledes at denne saakaldte Grundbyrde, Landgilden, skulde være en Del af Købesummen. Det fremgaar klart og tydeligt af denne Indberetning — Side 25 —. Jeg maa maaske med den højtærede Formands Tilladelse læse et lille Stykke op: „Det formenes altsaa at maatte antages, at Selvejergaardene i Jordebogen af 1696 oprindeligt have været jordegne Bøndergaarde, der ikke have været Kongens eller Erkebispens Fæstegaarde, og overensstemmende hermed udtalte Kammeradvokaten Succov sig ogsaa i Anledning af, at han i Jordebogen af 1691 havde indført Selvejebetegnelsen; i Forklaringsbogen Pag. 4—5 siger han nemlig, at der staaar Selvejer, fordi det er Bondens egen Gaard og Ejendom, som ingen er noget berettiget udi, saa længe han kan yde Kongen Landgilden deraf, og at den af Arilds Tid har været Bondens og siden enten købt eller arvet, Mand efter Mand.“

Det er altsaa det, Kammeradvokat Succov har skrevet i den gamle Jordebog fra 1691, hvoraf det altsaa klart kan godtgøres, at Arvefæsteafgifter ere i alt Fald ikke disse Landgildeafgifter paa Øens gamle Selvejergaarde, hvorimod det kan være mere tvivlsomt ved vore Vornedegaarde. En anden Sag er det med de Afgifter, der ydes til Staten af solgte Domænegodser efter 1852, for dem kan man jo saa klart og tydeligt skille fra og da tydeligt se — hvad jeg mange Gange har set af den Slags Skøder —, at de aldrig have betalt en eneste Øre i Penge til Staten som Købesum, men kun paataget sig at betale en aarlig Afgift i Havre, Byg eller lignende, men disse Beløb kan man alt sammen skille fuldstændig fra den gamle Landgilde.

Nu glæder det mig at se, at man i Landstinget i Lovforslaget om Ejendomsskyld under § 1, Stykke 3, har indsat den Bestemmelse, at „for saa vidt der i enkelte Egne af Landet, saasom paa Bornholm, maatte være særlige faste Afgifter, der